

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND AGRICULTURE OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№ 97

28 დეკემბერი 2017 წ

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება - 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზი „პალიასტომი 2“-ის №235 - №245 საყრდენებს შორის რეკონსტრუქცია და ექსპლუატაცია
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი - სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“. ქ. თბილისი, ნ. ბარათაშვილის ქუჩა № 2
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა - ხობის მუნიციპალიტეტი
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი - 14.12.2017 წ.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ - შპს „გერგილი“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილია, სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს (სსე) 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზი (ეგხ) „პალიასტომი 2“-ის №235-№245 საყრდენებს შორის რეკონსტრუქციის და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) ანგარიში.

საპროექტო ეგხ განთავსება დაგეგმილია სამეგრელო-ზემო სვანეთის მხარეში, ხობის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. საპროექტო ტერიტორიაზე განთავსებულია ქვესადგური ხორგა, რომელსაც უნდა დაუკავშირდეს არსებული 220 კვ ეგხ „პალიასტომი-2“-ის ეგხ (მოხდება „პალიასტომი-2“-ის შეჭრა-გამოსვლა ქვესადგურში). შესაბამისად, ამ მიზნითაა დაგეგმილი 2 ახალი ანძის მონტაჟი და ასევე 2 არსებული ანძის შეცვლა. პროექტით გათვალისწინებული ფართობები არის არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების (კატეგორიის) და რეგისტრირებულია სსე-ს სახელზე.

გზშ-ს ანგარიშის თანახმად:

იმის გათვალისწინებით, რომ მოხდება არსებული ეგხ-ს რეაბილიტაცია (ორი დამატებითი ანძის მონტაჟი და 2 ანძის შეცვლა), შესაბამისად არ არსებობს დაგეგმილი პროექტის რეალური ალტერნატივები, გარდა „არ ქმედების“, ანუ ნულოვანი ალტერნატივისა. ამავე დროს, ცხადია რომ „არ ქმედების“ ალტერნატივა არ არის გამართლებული, რადგან პროექტის არ განხორციელების შემთხვევაში ვერ იქნება უზრუნველყოფილი ქს ხორგასთან ეგხ-ს მიერთება. აღსანიშნავია, რომ ანძების მონტაჟისათვის ადგილის არჩევანი იყო შეზღუდული და იმავდროულად მარტივი: ტერიტორია რომელზეც განლაგდება ანძები, არის სახელმწიფო მიწა, ეკოლოგიურად დაბალი ღირებულების, არ არის გამოყენებული კერძო მოსარგებლეების მიერ და თავისუფალია ხეებისაგან. არსებობს მასთან მისასვლელი გზა.

პროექტით განსაზღვრული საქმიანობის მცირე მასშტაბის გათვალისწინებით საპროექტო ტერიტორია საკმაოდ მცირე ფართობს მოიცავს (დაახლოებით 400 მ²). ტერიტორიაზე განთავსებულია ქვესადგური ხორგა, რომელსაც უნდა დაუკავშირდეს არსებული 220 კვ ეგხ „პალიასტომი-2“-ის გადამცემი ხაზი (განხორციელდეს „პალიასტომი-2“-ის შეჭრა-გამოსვლა ქვესადგურში). სწორედ ამ მიზანითაა დაგეგმილი 2 ახალი ანძის მონტაჟი და ასევე 2 არსებული ანძის შეცვლა. პროექტით გათვალისწინებული ფართობები არის არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების (კატეგორიის) და რეგისტრირებულია სსე-ს სახელზე.

პროექტის მიხედვით განხორციელდება №243 შუალედური საყრდენის დემონტაჟი და შეიცვლება №243I- Y220-1+5 ტიპის ანკერული საყრდენით, აგრეთვე დაემატება ახალი №244I Y220-1+5 ტიპის ანკერული საყრდენი, ახალი დამჭიმავი სახაზო არმატურით, სულ 15 (თხუთმეტი) კომპლექტი დამჭიმავი გირლანდით და ახალი AC-400/51 სადენით (0,149კმ ტრასაზე). №243I საყრდენზე დაემატება სამი კომპლექტი დამჭერი გირლიანდა. №244I საყრდენსა და პორტალს შორის გამოყენებული იქნება არსებული დემონტირებული სადენი (0,055კმ ტრასის სიგრძეზე). №235 და №243I საყრდენებს შორის გამოყენებული იქნება დემონტირებული AC-400/51 ტიპის სადენი 1,354 კმ სიგრძით. №235-№243I, №244I საყრდენებს შორის განხორციელდება დემონტირებული ჩ-70 ტიპის მეხდამცავი გვარლის მონტაჟი სულ 1,354 კმ სიგრძით და დაემატება სამი კომპლექტი დამჭიმავი გირლიანდა (მეხდამცავი გვარლისთვის).

მიწის გაწმენდითი სამუშაოები, მოსწორება და ექსკავაცია მშენებლობის პროცესში უკავშირდება მიწისქვეშა არქეოლოგიური ნაშთების დაზიანების რისკს. შესაბამისად, არქეოლოგიური არტეფაქტების დაზიანების თავიდან აცილების მიზნით მიწის

სამუშაოების წარმოების პროცესში განხორციელდება არქეოლოგიური ზედამხედველობა. ზედამხედველობის პროცედურები და ყველა სხვა საჭირო ზომა შეთანხმდება საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსთან, მშენებლობის ნებართვის მოპოვებისას, ნებართვის გაცემის წესების შესაბამისად.

ვინაიდან, დაგეგმილია მხოლოდ 4 საყრდენი ანძის დამონტაჟება, რომელიც გაგრძელდება მხოლოდ რამდენიმე დღის განმავლობაში - შესაბამისად ზემოქმედება იქნება უმნიშვნელო, ხანმოკლე და დროებითი. ტერიტორიაზე და მის მიმდებარედ არ არის განთავსებული საწარმოები. საცხოვრებელი ზონა დაშორებულია 550 და მეტი მანძილის დაშორებით. ეგხ-ს ექსპლუატაციაზე ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი.

დასახლებულ პუნქტთან დაშორების, ჩასატარებელი სამუშაოების სიმცირის და მოკლე ვადების გათვალისწინებით, საპროექტო ტერიტორიას ხმაურის დონეების გაანგარიშება არ ჩატარებულა. ეგხ-ს ნორმალურ რეჟიმში ექსპლუატაცია ხმაურის გავრცელებასთან დაკავშირებული არ იქნება.

მშენებლობა იწარმოებს ტერიტორიაზე, რომლის ნაწილზეც ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა პრაქტიკულად არ გვხვდება (ქვესადგურის მიმდებარე ტერიტორია), თუმცა არსებობს რისკი იმისა რომ საპროექტო ტერიტორიის მიმდებარედ არსებული ფართობის მცირე ნაწილის ნიადაგი დაზიანდეს მუშაობის პროცესში, ასევე არსებობს რისკი ნიადაგების და გრუნტების დაბინძურების. ელექტროგადამცემი ანძების განთავსების მიმდებარე ტერიტორიაზე, წარმოდგენილ ნიადაგოვან საფარს რაიმე კონსერვაციული ღირებულება არ გააჩნია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარების შემდგომ ნიადაგურ საფარზე ზემოქმედება იქნება უმნიშვნელო. გრუნტის უკუყრილისათვის არ მოხდება ტორფის, ლამის, მცენარეული, ლამიანი და სხვა ორგანულ მინარევებიანი გრუნტის გამოყენება.

ზედაპირულ წლებზე ზემოქმედება არაა მოსალოდნელი, მათი რამოდენიმე კილომეტრით დაცილების გამო. გრუნტის წლებზე ზემოქმედების შესარბილებლად მოხდება საძირკვლების აწევა 1,5 მ-ით. გრუნტის წყლების ჩვეულებრივი ბეტონის მიმართ აგრესიულობის გამო მოხდება საძირკვლის ბლოკების დაფარვა ცხელი ბიტუმით ორჯერ. ლითონის საყრდენები შეიღებება ანტიკოროზიული საღებავით.

საშიში გეოლოგიურ პროცესებზე ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი.

უშუალოდ საპროექტო უბანზე მცენარეული საფარი ძალზედ ღარიბია, შესაბამისად ის არ წარმოადგენს ცხოველთა სახეობების მნიშვნელოვან ჰაბიტატს. მშენებლობის ეტაპზე ჰაბიტატის დანაწევრებას (ფრაგმენტაციას) ადგილი არ ექნება. ვინაიდან ქვაბულების ამოთხრიდან საძირკვლის მოწყობამდე დრო შეზღუდულია (იგი გარძელდება რამდენიმე დღის განმავლობაში), ცხოველთა დაშავების (თხრილში ჩავარდნის და დაზიანების) რისკი მცირეა.

ლიტერატურულ წყაროებზე დაყრდნობით ფრინველის 2 სახეობა შეიძლება ჩაითვალოს, როგორც პოტენციურად გამრავლებადი სახეობა მოცემულ უბანზე (ბუხრინწა, ფეხბუმბულიანი ჭოტი) და ერთი სახეობა წარმოადგენს რეგულარულ მიგრანტს გადაფრენის დროს (ველის კაკაჩა).

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ბიომრავალფეროვნებიდან ზემოქმედება მოსალოდნელია მხოლოდ ფრინველებზე. ზემოქმედების სახეებიდან აღსანიშნავია: ელ. შოკის გავლენით ფრინველთა დაზიანება ან დაღუპვა და ფრინველთა შეჯახება სადენებთან და საყრდენ ანძებთან. ძირითადი შემარბილებელი ღონისძიებებია: ეგხ-ს დერეფნის პერიოდული დათვალიერება და ფრინველთა დაზიანება-დაღუპვის შემთხვევების გამოვლენა. თუ ასეთი შემთხვევების რაოდენობა წლის განმავლობაში იქნა, მაშინ სადენებს უნდა გაუკეთდეს შესაბამისი მარკირება. მარკირებისთვის შერჩეული ნივთების კონტრასტულობას გაცილებით დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე ფერს. ასევე მნიშვნელოვანია ისეთი ნივთების მოწყობა, რომლებიც შედარებით მოძრავია (ქარის

დროს). დადგენილია, რომ სადენების მარკირება საერთო ჯამში ფრინველთა სიკვდილიანობის შემთხვევებს 55-94%-ით ამცირებს.

ძირითადი შემარბილებელი ღონისძიებებია: ეგხ-ს დერეფნის პერიოდული დათვალიერება და ფრინველთა დაზიანება-დალუპვის შემთხვევების გამოვლენა. თუ ასეთი შემთხვევების რაოდენობა წლის განმავლობაში იქნა, მაშინ სადენებს უნდა გაუკეთდეს შესაბამისი მარკირება. მარკირებისთვის შერჩეული ნივთების კონტრასტულობას გაცილებით დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე ფერს. ასევე მნიშვნელოვანია ისეთი ნივთების მოწყობა, რომლებიც შედარებით მოძრავია (ქარის დროს). დადგენილია, რომ სადენების მარკირება საერთო ჯამში ფრინველთა სიკვდილიანობის შემთხვევებს 55-94%-ით ამცირებს.

აგრეთვე, ივარაუდება წითელ ნუსხაში შესული სახეობის - ხმელთაშუაზღვეთის კუს ხელიკის არსებობა მოცემულ უბანზე, თუმცა საქმიანობის მცირევადიანობის და ტერიტორიის სიმცირის, ასევე საპროექტო ტერიტორიის ურბანიზებულიობის გამო, ამფიბიებისა და ქვეწარმავლების არც ერთი აღნიშნული სახეობა დაფიქსირებული არ ყოფილა კვლევისას. შესაბამისად, მათ განადგურების საფრთხე არ ემუქრება.

ანძების განთავსების ტერიტორია „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით არ მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში.

სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოები იწარმოებს ვახტური მეთოდით, მუშათა შემადგენლობის მინიმალური რაოდენობით. ეგხ-ს მშენებლობისას, სულ დასაქმებული იქნება 20 კაცი. ერთდროულად მშენებლობაზე იმუშავენ 10 ადამიანი. ეგხ-ს რეკონსტრუქციის სამუშაოების საერთო ხანგრძლივობად განსაზღვრულია დაახლოებით 10 დღე.

გზმ-ს ანგარიშში მოცემულია საპროექტო ტერიტორიის ბუნებრივი გარემოს დახასიათება, სადაც განხილულია: კლიმატი; ატმოსფერული ჰაერი; ტოპოგრაფია და ნიადაგი; გეომორფოლოგია; გეოლოგიური პირობები; საკვლევი ტერიტორიის ჰიდროგეოლოგიური პირობები; სეისმურობა; საინჟინრო გეოლოგიური პირობები; დასკვნები და რეკომენდაციები; ჰიდროლოგია/წყლის რესურსები; ბიოლოგიური რესურსები; მცენარეული საფარი; ფაუნა; დაცული ტერიტორიები; კულტურული მემკვიდრეობა; ხობის რაიონის არქეოლოგიური პოტენციალი; ხობის რ-ნის შესახებ ინფორმაცია.

პროექტის მიხედვით ჩასატარებელი სამუშაოების სიმცირის და სპეციფიკის გათვალისწინებით წარმოქმნილი ნარჩენები არ იქნება მნიშვნელოვანი. წარმოქმნილი ნარჩენის გატანა მოხდება სათანადო სახელმწიფო უწყებასთან შეთანხმებით და დედგენილი წესით. ნარჩენების მართვა მოხდება შემუშავებული ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად. გზმ-ს ანგარიშს თან ახლავს ნარჩენების მართვის გეგმა.

გზმ-ს ანგარიშში აღწერილია მოსალოდნელი ავარიული სიტუაციები და მოსალოდნელი შედეგები. ანგარიშს თან ახლავს ეგხ-ს მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა.

სამშენებლო ტერიტორიის ფარგლებში დაცული ტერიტორიები არ არის. კოლხეთის ეროვნული პარკი (KNP) მდებარეობს მისგან სამხრეთით 5კმ-ზე, მდინარე რიონის სამხრეთ ნაწილში და ამდენად, სამშენებლო პროცესი მასზე ზეგავლენას არ მოახდენს.

წარმოდგენილია ეგხ-ს მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპების შემარბილებელი ღონისძიებები და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმები.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია:

1. ეგხ-ს რეკონსტრუქცია და ექსპლუატაცია განახორციელოს წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმების, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
2. ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღებიდან 1 თვის ვადაში საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოადგინოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, საპროექტო არეალში „წითელი ნუსხის“ სახეობების (ბუხრინწა და ჭოტი) არსებობის, მათზე შესაძლო ზემოქმედების და საჭიროების შემთხვევაში შემარბილებელი ან საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ;
3. ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში დასკვნის გადაცემა განახორციელოს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით;
4. ეგხ-ს სარეკონსტრუქციო სამუშაოების დაწყება და ეგხ-ს ექსპლუატაციაში გაშვება აცნობოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს.

IV. დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილი სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზი „პალიასტომი 2“-ის №235-№245 საყრდენებს შორის რეკონსტრუქციის და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია მხოლოდ წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობებით.

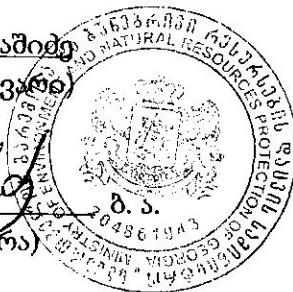
გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების
დეპარტამენტის პირველადი სტრუქტურული
ერთეულის ხელმძღვანელი

თამარ შარაშიძე

(სახელი, გვარი)

თამარ შარაშიძე

(ხელმოწერა)

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-2

03/01/2018

ქ. თბილისი

სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზი „პალიასტომი 2“-ის №235-№245 საყრდენებს შორის რეკონსტრუქციაზე და ექსპლუატაციაზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტის, ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე და „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ (07.12.2017 #1620-რს) საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მე-3 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №97 (28.12.2017 წ), საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილ სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს 220 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზი „პალიასტომი 2“-ის №235-№245 საყრდენებს შორის რეკონსტრუქციის და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-მ უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით №97 (28.12.2017 წ) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში-საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა N7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'ლ. დავითაშვილი'.

მინისტრი